INTERVIU CU ȘTEFAN THEODOR VÂRTEJARU: „CUNOAȘTEREA PLENARĂ A LUMII ÎNCONJURĂTOARE MĂ FACE EXTRAORDINAR DE FERICIT”

Autor: Andreea Iulia Scridon | 3 decembrie 2021

Ștefan Theodor Vârtejaru este student bursier al École Normale de Musique de Paris „Alfred Cortot”, discipol al reputatului pianist francez Jean Bernard Pommier şi absolvent al studiilor de licență la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca la clasa prof. Daniel Goiți. Desfăşoară o activitate concertistică diversă, cântând în săli precum Salle Cortot-Paris, Ateneul Român, Filarmonica din Cluj-Napoca, Filarmonica din Braşov, Théâtre de l’Allegria Paris. Ștefan este foarte interesat de abordarea unui repertoriu cât mai vast şi este profund preocupat de promovarea muzicii româneşti. De curând a realizat o serie de înregistrări speciale pentru Radio România, imprimând trei lucrări emblematice ale repertoriului pianistic românesc: *Preludiu, Coral, Toccată* de Sigismund Toduță, *Variațiuni pe o temă de Schumann op.22* de Mihail Jora şi *Cântece de pustiu* de Constantin Silvestri. În plus, a lansat o platformă dedicată redescoperirii şi promovării muzicii româneşti numită ROvival. Pe lângă această activitate, este implicat şi în proiecte caritabile diverse, precum concerte educative pentru copii sau concerte caritabile. A câştigat premii la concursuri precum Concursul internațional Mozart 2019 (premiul III), Concursul Piano Artis 2016 (premiul I şi premiul special al juriului) şi Concursul Iosif Sava 2016 (Marele Premiu). În 2018 a câştigat o bursă completă de studii la École Normale de Musique de Paris „Alfred Cortot”, unde în prezent se pregătește pentru obținerea „Diplôme Supérieur de Concertiste”. A participat la cursuri de măiestrie cu: Klaus Hellwig, Pascal Rogé, Anne Queffélec, Jean Bernard Pommier.

1. De unde a pornit pasiunea ta pentru muzică, care a fost apoi traiectoria ta în

acest sens, de la educație până în momentul de față?

La 5 ani m-am uitat la televizor la un episod din Tom și Jerry. Celebrul episod în care Tom cântă la pian *Rapsodia ungară 2* de Franz Liszt. M-a fascinat atât de tare ideea de a cânta la pian încât i-am cerut mamei insistent să mă înscrie la cursuri de pian. Țin minte că aveam acasă un disc cu *Rapsodiile ungare* de Liszt și o rugam pe mama aproape în fiecare seară să mi-l pună și începeam să dansez pe ele. Apoi m-am înscris la școala de muzică nr.1 din București, unde am fost format cu mare grijă de doamna Viorica Nistoroiu. A urmat apoi din clasa a noua mutarea la Colegiul Național de Muzică „George Enescu" din București, unde am intrat prima dată în contact cu un mediu exclusiv muzical. Până atunci, în paralel cu școala de muzică, am fost elev la Liceul Jean Monnet și mai apoi la Colegiul Național Gheorghe Lazăr. Mutându-mă la liceul Enescu, a trebuit să-mi asum decizia că ăsta e drumul pe care vreau să-l urmez în viață.

În timpul liceului am continuat să lucrez cu doamna Nistoroiu, dar și să descopăr alte metode de predare de la profesori din străinătate. A început o perioadă de mari acumulări și de deschidere, în care m-am lovit pentru prima dată de ceea ce înseamnă cu adevărat circuitul muzical internațional.

La facultate am decis să mă înscriu la conservator în Cluj-Napoca, la clasa lui Daniel Goiți, un profesor și pianist pe care îl admiram puternic. Ne-am cunoscut când dumnealui era în juriu la un concurs la care am participat și am câștigat premiul special al juriului. Mi-a plăcut foarte mult energia sa umană, ca pianist îl cunoșteam și admiram deja, așa că am decis să mă duc la clasa lui de pian de la Cluj.

În primul an de conservator, am participat la un masterclass organizat la București de École Normale de Musique de Paris „Alfred Cortot". Masterclass-ul avea ca premiu acordarea unei burse complete de studii pentru un an în cadrul prestigioasei instituții pariziene, așa că am fost foarte tentat să mă înscriu. Am câștigat bursa și astfel mi s-au deschis perspectivele către orașul pe care l-am iubit de la prima vizită, dar în care nu m-am gândit niciodată să studiez sau să trăiesc.

La Paris am avut șansa de a intra în clasa lui Jean Bernard Pommier, unul dintre cei mai mari pianiști francezi și omul căruia îi datorez transformarea mea radicală ca muzician. Datorită lui am învățat să iubesc muzica mai mult, să o respect mai mult și să mă dezvolt uman prin muzică. Muzica a devenit oglinda prin care reușesc să mă văd așa cum sunt cu adevărat, nu cum cred că sunt.

Având în vedere că începusem deja licența la Cluj (și nu doream să o întrerup), a trebuit să fac naveta 3 ani între cele două orașe foarte des, pentru a nu rata cursuri și examene. Am absolvit studiile de licență la Cluj în 2020 ca șef de promoție, iar acum sunt în al doilea an de Diplôme Supérieur de Concertiste la Paris.

2. Cum poate un tânăr (care nu e de profesie muzician) să își dezvolte cunoștințele muzicale?

Prin curiozitate și pasiune. Și categoric pornind cu mintea deschisă. Este o imagine greșită cea conform căreia muzica clasică este un obiect intangibil, restrictiv, care aparține unei anumite clase sociale. Muzica clasică este pentru toată lumea, pentru că apelează la universalitatea trăirilor noastre umane. Sigur, necesită o disponibilitate a ascultătorului mai mare decât alte genuri muzicale. Dar, în momentul în care i-o oferi, ai acces la un univers atât de divers, atât de ofertant, încât simți o bucurie cathartică.

3. Ce este ROvival?

ROvival este un proiect început din dorința de a redescoperi și promova muzica clasică românească dintr-o perspectivă obiectivă. Pornește de la pasiunea mea pentru accesarea unui repertoriu mai puțin cunoscut și prezentarea sa unui public cât mai larg.

Punctul central al proiectului este canalul de YouTube, unde postez video blog-uri despre lucrări românești și compozitori români. Pe lângă acesta, funcționează paginile de Instagram și de Facebook și urmează curând și un blog.

Am observat că în cultura noastră s-au făcut eforturi considerabile pentru promovarea internațională și națională a unor personalități din artele plastice și din literatură, de exemplu, dar că sfera muzicii clasice românești rămâne încă necunoscută. Și nu doar publicului larg, ci și multor muzicieni!

Prin ROvival încerc să creez un conținut cât mai accesibil și atractiv pentru ca un număr mare de oameni să poată rezona cu el și să descopere lucrări impresionante ale unor compozitori remarcabili. Pe lângă calitatea conținutului, care este evident cea mai importantă, pun foarte mare accent pe aspectul vizual al vlog-urilor mele, căci de cele mai multe ori acesta este cel care convinge privitorul să acorde atenție.

4. Și cel mai recent video, de exemplu, despre ce este?

Despre cele 3 *Cântece de pustiu* op. 27 de Constantin Silvestri. O lucrare scrisă în 1944, născută din adâncul personalității anxioase a lui Silvestri, dar și din neliniștea generală a lumii cauzată de cel de-al Doilea Război Mondial.

Lucrarea este extraordinară, iar Silvestri este o personalitate despre care trebuie să vorbim mult mai mult. Pe lângă faptul că a fost un compozitor de geniu, a avut și o remarcabilă carieră de dirijor. A dirijat premiera românească a operei „Oedip” de Enescu, a dirijat orchestre precum Berliner Philharmoniker, Philharmonia Londra, Concertgebouw Amsterdam, este responsabil pentru dezvoltarea orchestrei simfonice din Bournemouth și a realizat multiple înregistrări considerate astăzi de referință. Cariera de dirijor a eclipsat-o pe cea de compozitor, din păcate, dar lucrările lui merită

descoperite pentru că reprezintă ceva unic în literatura muzicală românească și nu numai.

5. Dar relația ta cu muzica clasică românească?

Relația mea cu muzica clasică românească, la fel ca cea cu cultura românească în general, este atât afectivă, cât și academică. Afectivă pentru că, inevitabil, fiind născut aici, mă identific cu o parte din ceea ce este „etosul cultural românesc”, dar în același timp am și un interes documentar și academic pentru această zonă.

Nu sunt deloc amatorul exagerării și al patetismului național des întâlnit când vine vorba despre promovarea artei românești, dar cred cu tărie că există o serie întreagă de „produse culturale” care, prin universalitatea lor, pot prezenta un interes pentru publicul internațional.

6. Ne recomanzi să citim ceva anume despre muzică clasică? Sau care sunt lecturile unui tânăr pianist?

O carte care mi-a lăsat o impresie plăcută a fost „La musique et l’ineffable”, de Vladimir Jankélévitch. O mică colecție de eseuri despre muzică, din perspectiva unui filozof-muzicolog.

Nu știu care sunt lecturile unui tânăr pianist, dar eu încerc să-mi diversific lecturile pe cât posibil. Din literatura românească, două cărți care m-au marcat de curând au fost „Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat” a Alinei Nelega și „Țări de piatră, de foc și de pământ” a lui Geo Bogza, carte pe care o recomand oricui pentru realismul sfâșietor prin care descrie sărăcia din perioada interbelică a provinciilor nou alipite României Mari. O relatare covârșitoare a mizeriei în care o mare parte a românilor trăiau în perioada interbelică. În povestirile despre viața grea a minerilor din Țara Moților, de exemplu, am revăzut parcă și mai intens sentimentul neputinței în fața sistemului din „Germinal” al lui Émile Zola.

Alte cărți care îmi sunt dragi sunt „Pădurea Spânzuraților” de Liviu Rebreanu, „Les Nourritures terrestres” de André Gide și cam tot ce a scris Panait Istrati.

7. Știu că interesele tale sunt destul de polivalente – cum și unde te situezi tu, cultural vorbind, ca tânăr pianist? Ce îți place să consumi și cum te-ai defini artistic?

Da, am avut mereu o curiozitate față de lumea înconjurătoare, care a venit și dintr-o fantezie pe care mi-am cultivat-o de mic.

Încă nu cred că mă pot situa ca pianist nicăieri, sunt încă în procesul de formare, de acumulare de cunoștințe și de repertoriu. Am însă o idee despre ce fel de muzician

vreau să devin și muncesc în această direcție. Dar găsesc în muzică un vehicul extraordinar pentru a asambla idei și trăiri pe care le adun din diverse medii și le încadrez într-un context predefinit de compozitor.

Ce îmi place să consum? Totul! Nu atât dintr-o nevoie de a încadra totul în muzica pe care o fac, ci mai degrabă din acea curiozitate mai sus menționată. Cunoașterea plenară a lumii înconjurătoare mă face extraordinar de fericit. E pur și simplu felul meu de a fi. Îmi place să cunosc și să trăiesc cât mai multe lucruri, nu dintr-un hedonism prozaic, ci dintr-o nevoie de a-mi putea construi o viziune obiectivă și cât mai diversă a lumii înconjurătoare.

8. Ce alte proiecte pregătești?

Urmează câteva recitaluri și participări la concursuri de pian, componente obișnuite ale parcursului pianistic. Lucrez acum la un repertoriu foarte interesant pentru un recital. L-am conceput ca pe o întrebare: „Ce se întâmplă după cataclism?”. Un fel de meditație asupra renașterii, a adaptabilității umane și a continuării luptei: *Sonata a 8-a* de Prokofiev, ultima dintre cele trei sonate ale războiului scrise de Prokofiev în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, *3 Intermezzi* op.117 de Brahms, una dintre lucrările scrise spre sfârșitul vieții sale și *Cântecele de Pustiu*, de Constantin Silvestri, despre care am spus mai sus.

Iar în cadrul ROvival, pregătesc noi episoade despre compozitori români, pregătesc lansarea unui blog, lucrez la o serie de interviuri cu personalități românești din sfera muzicii clasice și nu numai, și vreau să încep demersurile pentru a putea organiza un mic festival ROvival.